

Hallituksen esitys Eduskunnalle laiksi kuntien yleisestä kalleusluokituksesta annetun lain muuttamisesta

ESITYKSEN PÄÄASIALLINEN SISÄLTÖ

Kuntien yleisestä kalleusluokituksesta vuonna 1973 annetun lain voimassaolo päättyy vuoden 1983 lopussa. Esityksessä ehdotetaan lain voimassaoloaikaa jatkettavaksi vuoden 1987 loppuun. Esityksen mukaan kalleusluokituskausi muutettiin nykyisestä kolmesta vuodesta neljäksi vuo-

deksi. Valtioneuvosto voisi esityksen mukaan erittäin painavista syistä paitsi jättää alentamatta jonkin kunnan kalleusluokkaa, kuten nykyisin, myös jättää sen nostamatta.

Laki on tarkoitettu tulemaan voimaan 1 päivänä tammikuuta 1984.

YLEISPERUSTELUT

1. Nykyinen kalleusluokitusjärjestelmä ja sen muutostarpeet

Kuntien yleisestä kalleusluokituksesta annettua laissa säädetään niistä perusteista, joiden nojalla eri kuntien välillä todettujen elinkustannusten erojen perusteella toimitetaan niiden välinen yleinen kalleusluokitus. Kalleusluokitusta käytetään valtion ja kuntien maksamien palkkojen, kansaneläkkeiden lisäosien sekä eräiden muiden sosiaalisten tulonsiirtojen porrastamisessa. Myös huomattava osa yksityisen elinkeinoelämän maksamista palkoista on porrastettu kuntien yleistä kalleusluokitusta hyväksi käyttäen.

Kuntien yleisestä kalleusluokituksesta annettiin ensimmäinen laki vuonna 1966. Voimassa oleva vuonna 1973 annettu laki (955/73) koski alunperin vain vuosia 1974 ja 1975. Sen voimassaoloa on kuitenkin jatkettu, viimeksi vuonna 1980 annetulla lailla (785/80). Tällä lailla muutettiin lain voimassaoloaikaa ja soveltamista koskevan 6 §:n lisäksi lain 2 §:ää siten, että kunnat jaetaan nykyisin kahteen kalleusluokkaan aiem-

man kolmen sijasta. Valtioneuvosto, jonka tehtävänä säännöksen mukaan kalleusluokituksen vahvistaminen on, siirsi kuntien yleisen kalleusluokituksen vahvistamisesta antamallaan päätöksellä (826/80) kaikki aiemmin III kalleusluokkaan kuuluneet kunnat II kalleusluokkaan.

Esityksessä ehdotetaan säilytettäväksi kuntien jako kahteen kalleusluokkaan. Kalleusluokkien lukumäärää harkitessaan hallitus on ottanut huomioon eduskunnan lukuisat kalleusluokitusta koskevat ponnet sekä kalleusluokituksen historiallisen kehityksen. Tätä taustaa vasten ei ole pidetty mahdollisena jakaa kuntia kolmeen tai useampaan kalleusluokkaan. Kun toisaalta aikaisempia tutkimuksia täydellisemmin tehty vuoden 1980 kuntien kalleustutkimus osoittaa, että kuntien välillä vallitsee merkittäviäkin kalleuseroja, ei ole myöskään edellytyksiä kalleusluokituksesta luopumiselle. Yhteen kalleusluokkaan siirtymisen poistamalla II kalleusluokkaa lisäisi myös merkittävästi kustannuksia. Nykyisen talouskehityksen vuoksi tähän ei hallituksen mielestä ole mahdollisuuksia.

2. Lain taloudelliset vaikutukset

Ehdotettu lainmuutos ei suoranaisesti vaikuta minkään sektorin kustannuksiin. Kustannusvai-
kutukset jäävät riippumaan siitä, miten valtio-
neuvosto päätöksessään kuntien yleisen kalleus-
luokituksen vahvistamisesta jakaa kunnat kah-

teen kalleusluokkaan sekä siitä, mikä on kalleus-
luokituksen soveltamisalue ja etuuksien porrastus.
Kuntia kalleusluokkiin sijoittaessaan hallitus
pyrkii siihen, että vuoden 1980 kuntien kalleus-
tutkimus otetaan huomioon ja että lisäkustan-
nukset eri sektoreille jäävät mahdollisimman vä-
häisiksi.

YKSITYISKOHTAISET PERUSTELUT

1. Lakiehdotuksen peruste- lut

1 §. Vuoden 1980 kalleustutkimukseen on ol-
lut käytettävissä riittävästi aikaa. Lisäksi tutki-
musmenetelmät ja tietolähteet ovat niin paljon
parantuneet, että vuoden 1980 kalleustutkimusta
voidaan pitää aikaisempia tutkimuksia luotetta-
vampana. Kun tutkimuksen merkitystä on tämän
vuoksi tarpeen korostaa, ehdotetaan 1 §:n 1
momenttia muutettavaksi siten, että siinä nimen-
omaisesti edellytetään kuntien kalleusluokkiin
sijoittamisen perustuvan tutkimuksella todettui-
hin kuntien välisiin elinkustannusten eroihin.
Hallitus pitää kuitenkin tarpeellisenä varata myös
mahdollisuuden painavista syistä vahvistaa kal-
leusluokitus tutkimuksella todetuista elinkustan-
nusten eroista riippumatta siten, ettei kunnalle
aikaisemmin vahvistettua kalleusluokkaa muute-
ta. Tätä koskeva säännös, joka ulottaisi harkin-
nan koskemaan vastaisuudessa myös niitä tapauk-
sia, joissa tutkimustulosten perusteella kalleus-
luokkaa tulisi nostaa, ehdotetaan sisällytettäväksi
1 §:n 2 momenttiin. Lisäksi valtioneuvostolla
säilyisi mahdollisuus ottaa luokituksessa riittävä
alueellinen yhtenäisyys huomioon.

2 §. Yleisperusteluissa todetuista syistä kal-
leusluokkien lukumäärä ehdotetaan pidettäväksi
edelleen kahtena. Kun kuntien kalleusluokituksen
tulee ehdotuksen mukaan perustua tutki-

muksella todettuihin elinkustannusten eroihin ja
kun riittävän perusteellisen kalleustutkimuksen
suorittaminen vuoden 1980 kalleustutkimuksesta
saatujen kokemusten mukaan vaatii runsaasti
aikaa, ehdotetaan säännöstä muutettavaksi siten,
että valtioneuvosto vahvistaisi kalleusluokituksen
neljän vuoden pituiseksi kaudeksi nykyisen kol-
mivuotiskauden sijasta. Mahdollisuus vahvistetun
kalleusluokituksen muuttamiseen erityisen paina-
vista syistä ehdotetaan edelleen säilytettäväksi.

6 §. Nykyisen, viimeksi vuosien 1981—1983
kalleusluokituksen sovellettavan lain voimassa-
olo päättyy vuoden 1983 lopussa. Kun kuntien
kalleusluokitusjärjestelmä on ollut voimassa yhtä-
jaksoisesti vuodesta 1966 ja kun järjestelmän
säilyttämiseen myös vastaisuudessa on aihetta,
hallitus ehdottaa lain voimassaoloaikaa jatketta-
vaksi neljällä vuodella.

2. Voimaantulo

Laki ehdotetaan saatettavaksi voimaan 1 päi-
västä tammikuuta 1984.

Lisäksi ehdotetaan, että jo ennen lain voi-
maantuloa voitaisiin ryhtyä lain täytäntöönpanon
edellyttämiin toimenpiteisiin.

Edellä esitetyn perusteella annetaan Eduskun-
nan hyväksyttäväksi seuraava lakiehdotus:

Laki

kuntien yleisestä kalleusluokituksesta annetun lain muuttamisesta

Eduskunnan päätöksen mukaisesti *muutetaan* kuntien yleisestä kalleusluokituksesta 29 päivänä joulukuuta 1973 annetun lain (955/73) 1, 2 ja 6 §, näistä 2 ja 6 § sellaisina kuin ne ovat 5 päivänä joulukuuta 1980 annetussa laissa (785/80), näin kuuluviksi:

1 §

Maan eri kuntien välillä tutkimuksella todettujen elinkustannusten erojen perusteella toimitetaan kuntien yleinen kalleusluokitus niin kuin tässä laissa säädetään.

Tutkimuksella todetuista elinkustannusten eroista riippumatta kuntien yleinen kalleusluokitus voidaan painavista syistä vahvistaa myös siten, että kunnalle aikaisemmin vahvistettua kalleusluokkaa ei muuteta ja että kalleusluokituksen riittävä alueellinen yhtenäisyys otetaan huomioon.

2 §

Kunnat jaetaan kahteen kalleusluokkaan. Kalleusluokituksen vahvistaa valtioneuvosto valtiova-

rainministeriön esityksestä neljäksi kalenterivuodeksi. Erityisen painavista syistä voidaan kalleusluokitusta muuttaa vahvistetun kauden aikana.

6 §

Tämä laki on voimassa vuoden 1987 loppuun, ja sitä sovelletaan kalleusluokitukseen vuosiksi 1984—1987.

Tämä laki tulee voimaan 1 päivänä tammikuuta 1984.

Ennen tämän lain voimaantuloa voidaan ryhtyä lain täytäntöönpanon edellyttämiin toimenpiteisiin.

Helsingissä 27 päivänä toukokuuta 1983

Tasavallan Presidentti
MAUNO KOIVISTO

Valtiovarainministeri *Abti Pekkala*

Laki

kuntien yleisestä kalleusluokituksesta annetun lain muuttamisesta

Eduskunnan päätöksen mukaisesti *muutetaan* kuntien yleisestä kalleusluokituksesta 29 päivänä joulukuuta 1973 annetun lain (955/73) 1, 2 ja 6 §, näistä 2 ja 6 § sellaisina kuin ne ovat 5 päivänä joulukuuta 1980 annetussa laissa (785/80), näin kuuluviksi:

Voimassa oleva laki

1 §

Maan eri kuntien välillä todettujen elinkustannusten erojen perusteella toimitetaan kuntien yleinen kalleusluokitus niin kuin tässä laissa säädetään.

Tutkimuksella todetuista elinkustannusten eroista riippumatta kuntien yleinen kalleusluokitus voidaan vahvistaa myös siten, että kunnalle aikaisemmin vahvistettua kalleusluokkaa ei alenneta ja että kalleusluokituksen riittävä alueellinen yhtenäisyys otetaan huomioon.

2 §

Kunnat jaetaan kahteen kalleusluokkaan. Kalleusluokituksen vahvistaa valtioneuvosto valtiovarainministeriön esityksestä kolmeksi kalenterivuodeksi. Erityisen painavista syistä voidaan kalleusluokitusta muuttaa vahvistetun kolmivuotiskauden aikana.

6 §

Tämä laki on voimassa vuoden 1983 loppuun, ja sitä sovelletaan kalleusluokitukseen vuosiksi 1981—1983.

Ehdotus

1 §

Maan eri kuntien välillä *tutkimuksella* todettujen elinkustannusten erojen perusteella toimitetaan kuntien yleinen kalleusluokitus niin kuin tässä laissa säädetään.

Tutkimuksella todetuista elinkustannusten eroista riippumatta kuntien yleinen kalleusluokitus voidaan *painavista syistä* vahvistaa myös siten, että kunnalle aikaisemmin vahvistettua kalleusluokkaa ei *muuteta* ja että kalleusluokituksen riittävä alueellinen yhtenäisyys otetaan huomioon.

2 §

Kunnat jaetaan kahteen kalleusluokkaan. Kalleusluokituksen vahvistaa valtioneuvosto valtiovarainministeriön esityksestä *neljäksi* kalenterivuodeksi. Erityisen painavista syistä voidaan kalleusluokitusta muuttaa vahvistetun kauden aikana.

6 §

Tämä laki on voimassa vuoden 1987 loppuun, ja sitä sovelletaan kalleusluokitukseen vuosiksi 1984—1987.

Tämä laki tulee voimaan 1 päivänä tammikuuta 1984.

Ennen tämän lain voimaantuloa voidaan ryhtyä lain täytäntöönpanon edellyttämiin toimenpiteisiin.